

December 2020

Actualisatie onderwerpen

Heelkunde en overige handelingen

Compressietherapie: **wijziging in aanleggen van eerste zwachtel**

Bij de laatste update is er een wijziging aangebracht in het aanleggen van korte- en lange-rekzwachtels. Dit is helaas niet in het wijzigingenoverzicht opgenomen. Over de wijziging zijn diverse vragen binnengekomen, waarvoor onze dank.

De eerste zwachtel wordt nu vanaf de kleine teen richting de grote teen gelegd. Deze aanpassing is gedaan op basis van diverse vragen vanuit het werkveld. Ook vanuit fysiotherapeuten werd de wenselijkheid ervan aangegeven. Na overleg met diverse verpleegkundigen en verpleegkundig specialisten met veel ervaring en kennis op het gebied van compressietherapie hebben we besloten de aanpassing te maken. Let op: deze wijziging geldt niet voor de werkinstructies van de UrgoK2-zwachtels.

De reden achter de wijziging is dat op deze wijze de anatomische stand van de voet zoveel mogelijk behouden blijft. Hiervoor is in de literatuur geen evidence gevonden: het is een practice-based en klinisch redenerende overweging. We weten door onze vele contacten met organisaties en zorgverleners in het hele land dat zwachtelen een grote praktijkvariatie kent, zowel qua organisatie als uitvoer. Er is dus altijd sprake van een afweging tussen het Vilans-protocol, eventueel daarvan afwijkende lokale afspraken en natuurlijk de specifieke cliëntsituatie.

Infuusbehandeling

- De achtergrondinformatie 'Aspireren, flushen en locken veneus infuus' is geüpdatet. De informatie is vooral op een andere manier geordend en er is een aanvulling gedaan over de hoeveelheid waarmee geflusht moet worden na het toedienen van TPV (20ml).
- De achtergrondinformatie 'Afsluitdopjes, connectoren, driewegkraantje en octopus' is geüpdatet. De informatie over connectoren is uitgebreider.
- De achtergrondinformatie 'Infusievloeistof' is geüpdatet. Geen inhoudelijke wijzigingen.
- De achtergrondinformatie 'Vacuumsysteem voor bloedafname' is geüpdatet. Inhoudelijk zijn er geen grote wijzigingen.
- De achtergrondinformatie 'Toedienen bloedproducten (bloedtransfusie)' is geüpdatet en de informatie is uitgebreid naar meerdere bloedproducten.
- De werkinstructie 'Bloedproduct toedienen' is geüpdatet en geschikt gemaakt voor verschillende bloedproducten en voor zowel via de CVK als een perifeer infuus. De controle van vitale parameters is op verschillende plekken toegevoegd. Het gebruik van een driewegkraantje met een extra NaCl 0,9%-infuus is toegevoegd, zodat in geval van een transfusiereactie snel NaCl 0,9% kan worden toegediend.
- De werkinstructie 'Cytostaticum toedienen via veneus poortstelsel met pomp' is geüpdatet. Het gebruik van steriele gaasjes (om met desinfectans te overgieten) is vervangen door het gebruik van niet-steriele gaasjes. Er wordt gewerkt volgens de no-touchmethode. Ook het aanprikken van het poortstelsel is verwijderd uit deze werkinstructie. Er bestaat een aparte werkinstructie voor het aanprikken van een veneus poortstelsel.

Inhaleren (incl. Vernevelen)

- 'Inhaleren met dosisaerosol met voorzetkamer kind' is geüpdatet.
- 'Inhaleren dosisaerosol met voorzetkamer en neus-mondmasker kind' is geüpdatet: De documenten dosisaerosol met voorzetkamer zijn zoveel mogelijk op elkaar afgestemd.

Injecteren

Achtergrondinformatie 'Injecteren intramusculair' is geüpdatet: nieuwe bronnen en beeldmateriaal is toegevoegd, tekst gestructureerd en samengevat, zodat deze meer overzichtelijk en duidelijk is.

Lichaamsverzorging

- Werkinstructie 'Spoelen oog' en achtergrondinformatie 'Oogdouche' zijn geüpdated.

Nier- en blaaskatheterisatie

Protocollen over nefrostomiekatheter zijn geüpdatet.

- Verwisselen urineopvangzak bij nefrostomiekatheter: plaats zo nodig een paar steriele gazen onder het uiteinde van de nefrostomiekatheter tijdens het verwisselen in plaats van een bakje.
- Verzorgen nefrostomie: handschoenenwissel na schoonmaken en voor opnieuw afplakken (potentieel contact met lichaamsvloeistoffen).
- Wanneer voorgeschreven: desinfecteer de huid rondom de insteek volgens de voorgeschreven desinfectiemethode. Laat drogen.

Naamswijziging en verwijderde protocollen

Infuusbehandeling

Naamswijziging:

- De achtergrondinformatie 'Controleren van de ligging en behouden van de doorgankelijkheid van veneuze infuuskatheters' is vervangen door 'Aspireren, flushen en locken veneus infuus'.
- De achtergrondinformatie 'Driewegkraantje, octopus, connectoren en afsluitdopjes' is vervangen door 'Afsluitdopjes, connectoren, driewegkraantje en octopus'.is geupdatet. De informatie over connectoren is aangevuld.
- De achtergrondinformatie 'Toedienen bloed' is vervangen door 'Toedienen bloedproducten (bloedtransfusie)'.
- De werkinstructie 'Toedienen bloed perifeer infuus' is vervangen door 'Bloedproduct toedienen'.

Verwijderd:

- De werkinstructie 'Verwijderen perifeer infuus na toedienen bloed' is verwijderd. In plaats daarvan kan de werkinstructie 'Verwijderen perifeer infuuscanule en infuuslang' gebruikt worden.

Inhaleren (incl. vernevelen)

Naamswijziging:

- De werkinstructie 'Inhaleren dosisaerosol neus mondmasker kind' is vervangen door 'Inhaleren dosisaerosol met voorzetkamer en neus-mondmasker kind'.
- De werkinstructie 'Vernevelen Pentamidine' is vervangen door 'Vernevelen antibiotica met vernevelapparaat': de tekst is generieker beschreven voor het vernevelen van antibiotica, waaronder Pentamidine.

Lichaamsverzorging

Naamswijziging:

- De werkinstructie 'OOogbadje, oogdouche' is vervangen door 'Spoelen oog'.
- De achtergrondinformatie 'Oogbadje' is vervangen door 'Oogdouche'.

September 2020

Nieuwe werkinstructies

Heelkunde en overige handelingen

- Steunkousen aantrekken met glijzak en Slidex.

Actualisatie onderwerpen

Heelkunde en overige handelingen

- Compressietherapie. De werkinstructies en achtergrondinformatie over zwachtelen zijn geactualiseerd. De informatie is bondiger beschreven en de terminologie van de aandachtspunten en complicaties tijdens de handeling is meer afgestemd. Er is duidelijker in de werkinstructies gezet wat er voor en na het aanbrengen van de zwachtels gecontroleerd moet worden aan huid/been/voet.
- Aangepast:
 - In achtergrondinformatie 'Wat is compressietherapie?' is toegevoegd:
Bij cliënten die starten met compressietherapie op beide benen: overleg met de behandelaar over het starten met één been. Het starten van compressietherapie kan zorgen voor een flinke hoeveelheid extra vocht dat door het hart moet worden rondgepompt. Dit kan resulteren in hartfalen, met name bij ouderen en cliënten met hartproblemen. Als het zwachtelen van één been goed wordt verdragen, kan na twee tot drie dagen het andere been ook worden gezwachteld. Deze keuze en de keuze voor het te starten been moet worden afgewogen tegen de noodzaak van compressie bij bijvoorbeeld wonden.
 - Controleer het been en de voet:
 - beschadiging van de huid
 - droge huid
 - oedeem
 - temperatuur
 - kleur
 - jeuk of pijn
 - Hygiëne
 - Tricot buisverband is 'buisverband' geworden. Soms wordt niet-elastisch buisverband gebruikt.

Infuusbehandeling

- De achtergrondinformatie en werkinstructies over veneus poortstelsel zijn geüpdatet. Het gebruik van steriele gaasjes (om met desinfectans te overgieten) en steriele handschoenen is vervangen door het gebruik van niet-steriele gaasjes en handschoenen. Er wordt gewerkt volgens de no-touchmethode en ook in de literatuur staat het gebruik van steriele handschoenen niet. Wanneer er geen bloedcontact of medicijncontact te verwachten is zijn de handschoenen helemaal uit de werkinstructie weggehaald.
 - In de werkinstructie 'Verwisselen infuusslang en connector veneus poortstelsel' is het controleren van de ligging en doorgankelijkheid weggehaald, omdat deze werkinstructie uitgaat van een continue toediening. Het gebruik van handschoenen is toegevoegd, zodat deze werkinstructie ook gebruikt kan worden met infuusvloeistof waaraan een medicijn is toegevoegd. Bij infuusvloeistof zonder medicijn is het gebruik van handschoenen niet nodig.
 - Bij 'Afnemen bloed uit veneus poortstelsel' is een extra spuit NaCl aan de werkinstructie toegevoegd. De werkinstructie ging uit van 1 NaCl spuit, maar zowel voor als na de bloedafname wordt geflusht met een spuit NaCl.
 - Uit de werkinstructies over toedienen van medicijnen via veneus poortstelsel met spuitenpomp/casettepomp/elastomeerpomp/infuuszak (met pomp) is aanprikken van het poortstelsel weggehaald. Daar bestaat al een aparte werkinstructie voor.
- Achtergrondinformatie 'Subcutane infuusbehandeling': N.a.v. vragen over de prikrichting en spoelen van een subcutane canule is de achtergrondinformatie verduidelijkt. Er zijn overwegingen beschreven om wel of niet te spoelen na toediening van een medicijn via de subcutane canule.
- Werkinstructie 'Inbrengen Saf-T-Intima subcutane infuuscanule': substap toegevoegd om de afklemming van de canule op te heffen voordat de opvoernaald verwijderd wordt.
- Uit de werkinstructie 'Toedienen medicijnen via subcutane canule met verlengslang, bolusinjectie' is verwijderd dat de hoeveelheid spoelvloeistof 0,5-1 ml moet zijn. Nu staat er alleen nog dat er gespoeld wordt met minimaal het volume van de verlengslang. Deze aanpassing is gedaan omdat er verschillende soorten/volumes verlengslangen op de markt zijn.
- Uit de werkinstructie 'Inbrengen subcutane infuuscanule zonder verlengslang' is het gebruik van handschoenen verwijderd. Contact met bloed of medicijnen is bij deze handeling niet te verwachten.
- Aan de achtergrondinformatie 'Spinaal infuus: materialen' is een afbeelding toegevoegd.

Inhaleren (incl. vernevelen)

- De achtergrondinformatie 'Inhaleren' en de achtergrondinformatie 'Vernevelen' zijn geüpdatet.
- Inhaleren met voorzetkamer via tracheacanule bij kind is geüpdatet.
- Vernevelen via centraal zuurstofsysteem is geüpdatet.
- Vernevelen via tracheacanule of stoma met centraal zuurstofsysteem is geüpdatet.

Injecteren

- Achtergrondinformatie 'Injectiespuiten' is geactualiseerd.
- Achtergrondinformatie 'Injectienaalden en opzuignaalden' is geactualiseerd.
- Achtergrondinformatie 'Vaccineren' is geactualiseerd.
- Achtergrondinformatie 'Injecteren en vaccineren kinderen' is geactualiseerd.
- Achtergrondinformatie 'Intracutane injectietechniek' en werkinstructie 'Injecteren intracutaan' zijn geactualiseerd.

- Werkinstructie 'Injecteren: Adrenaline met Epipen': toegevoegd dat je wel moet masseren na injectie in verband met bevorderen van snelle werking van het medicijn. Zie gebruiksinstructie fabrikant.

Lichamelijke verzorging

- Werkinstructies 'Orthopedisch korset' en 'Hulp bij braken' zijn geactualiseerd.

Nier- en blaaskatheterisatie

- Protocollen over suprapubische katheter zijn geüpdatet. Wijzigingen:
 - Bij inbrengen met 2 personen heeft de assistent meer taken gekregen.
 - Bij stap verwijder de katheter: Wanneer er veel weerstand is bij het verwijderen: spuit 0,3-0,5 ml terug in de ballon om plooiën te verwijderen.
 - Draag bij verwijderen en verwisselen van de katheter een overschort.
- Urethrale katheterisatie. Een deel van het hoofdstuk is geactualiseerd. Wijzigingen:
 - Verwijderen urethrale katheter: draag bij verwijderen van de katheter een overschort.
 - Afnemen urinemonster bij katheter zonder afnamepunt. Uit handeling verwijderd: desinfecteren katheter en urineopvangzak. Dit is niet nodig (WIP urinelozing en stoelgang 2016). Alleen als de urineopvangzak in aanraking komt met de omgeving, moet deze voor het aansluiten gedesinfecteerd worden.
 - De achtergrondinformatie is bondiger beschreven en deels samengevoegd.
- Peritoneaal dialyse. Wijzigingen:
 - Zowel in de protocollen als in de achtergrondinformatie zijn de gebruikte termen afgestemd met het hoofdstuk Infuusbehandeling. Het gaat om algemene termen die je gebruikt om zo hygiënisch mogelijk handelen. Bijvoorbeeld 'no-touchmethode' en 'gesloten systeem'. De termen worden uitgelegd.
 - Bronnen zijn geactualiseerd.
 - De inhoud van het achtergronddocument 'Problemen met dialysekatheter en toedieningssysteem' is verwerkt in de protocollen en in het achtergronddocument 'Complicaties Peritoneale dialyse'.
 - Daarnaast is het achtergronddocument 'Peritoneale dialyse' aangevuld met informatie over dieet en over peritoneale dialyse door een naaste.
 - Aanpassingen in de protocollen:
 - Een aantal van de aandachtspunten in de werkwijze gezet.
 - De benodigdheden in de protocollen over de systemen van Baxter en Fresenius aangevuld met weegschaal, handalcohol, afwasteiltje of emmer (om de zak met uitloopvloeistof in te leggen).
 - In het protocol 'CAPD-spoeling met Stay-safe (balance) systeem van Fresenius': het flushen en desinfecteren (van Stay-safehouder) toegevoegd.
 - In het protocol 'Verzorgen huidpoort' aantal observatiepunten voor het observeren van de huidpoort toegevoegd.

Observatie

- De 'Handleidingen blaasscanners' en het achtergronddocument 'Gebruiksaanwijzingen blaasscanners' zijn geüpdatet.

Puncties (incl. bloedglucose meten)

- Achtergrondinformatie 'Continu bloedglucosewaarden meten en sensoren indicaties voor vergoeding (Real Time Continu Glucose Meten) aangescherpt en gelijkgetrokken met informatie van de Nederlandse Diabetes Federatie.

Sondevoeding

- Subhoofdstuk 'Sonde door neus' is geüpdatet. Achtergrondinformatie is opnieuw ingedeeld en bondiger beschreven.
- Veiligheidsspeeld voor fixatie neus-maagsonde is verwijderd. Terminologie en stappen in de werkwijze zijn afgestemd.
- Neus-maagsonde inbrengen. Aangepast is dat als het niet lukt om aspiraats op te zuigen:
1. Trek sonde iets terug of schuif iets verder. 2. Laat de cliënt een andere houding aannemen. 3. Wacht 15-30 minuten.
Daarna niet nog 30-60 minuten wachten, maar contact opnemen met de arts.
- Inbrengen neus-maagsonde. Aangepast is dat je eerst de neus-maagsonde fixeert en dan pas doorspoelt. Je kunt pas veilig doorspoelen als je weet dat de sonde goed gefixeerd is. Doorspoelen is in de werkwijze dus naar achteren geschoven.
- 'Verzorgen sonde door buikwand' wordt opgesplitst in:
'Verzorgen sonde door buikwand' en 'Verzorgen jejunostomiesonde'.
- Controle ligging neus-maagsonde met pH-indicator voor volwassene en kind zijn samengevoegd.
- Nieuwe achtergrondinformatie toegevoegd:
 - Verstopping van de sonde verhelpen en voorkomen.
 - Visuele controle ligging neus-maagsonde bij elke handeling.
- Achtergronddocument 'Duodopa' en werkinstructie 'Toedienen Duodopa via PEG-J met pomp zijn geüpdatet.

Toedienen van medicijnen

- De beschrijving van de dubbele controle zal langzamerhand in alle werkinstructies waarin het aan de orde is, worden gewijzigd:
Controleer het medicijn en laat wanneer nodig een dubbele controle doen.
 - naam en geboortedatum cliënt
 - vervaldatum/houdbaarheid
 - wanneer van toepassing: kleur en substantie
 - vergelijk het medicijn met de toedienlijst
 - naam van het medicijn
 - manier van toedienen
 - dosering
 - datum en tijdstip van toediening
 - voer wanneer nodig de dubbele controle uit volgens de afspraken binnen de organisatie
- Toedienen neusspray met Midazolam. Volgend aandachtspunt verwijderd: Gebruik bij een ernstig verkouden cliënt andere medicijnen (oraal of zetpil) op voorschrift arts. Dit staat niet in de Vastgestelde richtlijnen Epilepsie (18 april 2019) maar is een lokale afspraak.

Tracheacanule (en uitzuigen)

De achtergrondinformatie 'Tracheotomie en tracheostoma' is beter leesbaar gemaakt. Zowel de achtergrondinformatie als de protocollen over uitzuigen zijn geüpdatet. Bronnen geactualiseerd en aangevuld.

- Achtergrondinformatie
 - Uitzuigen hygiëne: informatie toegevoegd over reinigen Yankauer en over vervangen disposable sputumopvangzakken.
 - Uitzuigen luchtwegen: complicaties wat uitgebreider beschreven. Bronnen toegevoegd voor de druk waarmee je maximaal kunt uitzuigen. Informatie toegevoegd over gebruik Mayotube.
 - Uitzuigkatheters: informatie toegevoegd over uitzuigapparatuur en Mayotubes.

- Protocollen
 - Diep en oppervlakkig uitzuigen en uitzuigen tracheotomie met canule met/zonder cuff en eindstandig tracheostoma zijn beter op elkaar afgestemd. Kleine verschillen rechtgetrokken.
 - Protocol uitzuigen neus mond kind: informatie toegevoegd over uitzuigen met een Yankauer.
 - Protocol diep uitzuigen via neus mond: toegevoegd hoe je een Mayotube inbrengt bij uitzuigen via de mond.

Naamswijziging en verwijderde protocollen

Heelkunde en overige handelingen

Naamswijziging:

- 'Aansluiten/verwisselen infuusslang, infuuszak en connector veneus poortstelsel' is vervangen door 'Verwisselen infuusslang en connector veneus poortstelsel'.

Inhaleren (incl. vernevelen)

Naamswijziging:

- Het protocol 'vernevelen met Pariboy' is vervangen door 'Vernevelen met vernevelapparaat'.

Injecteren

Naamswijziging:

- Achtergrondinformatie 'Injectienaalden' is vervangen door 'Injectienaalden en opzuignaalden'.

Lichamelijke verzorging

Verwijderd:

- Per september zijn alle protocollen 'kraamzorg' en 'lichaamsverzorging zuigeling' uit ons bestand verwijderd. We verwijzen vanaf nu naar de landelijke protocollen van het [Kenniscentrum Kraamzorg](#).

Nier- en blaaskatheterisatie

Verwijderd:

- Achtergronddocument 'Problemen met de dialysekatheter en het toedieningssysteem' is verwijderd.

Sondevoeding

Naamswijziging:

- 'Inbrengen en controleren neus-maagsonde bij volwassenen' is vervangen door 'Inbrengen neus-maagsonde bij volwassenen'.
- 'Inbrengen en controleren neus-maagsonde bij kinderen' is vervangen door 'Inbrengen neus-maagsonde bij kinderen'.
- 'Verzorgen PEG(-J)/PEJ-/PRG-sonde (eerste dagen na plaatsing)' is vervangen door 'Verzorgen sonde door buikwand de eerste dagen na plaatsing'.

Verwijderd:

- Achtergrondinformatie 'Sondevoeding wat is het en wanneer wordt het gegeven'.
- Achtergrondinformatie 'Voedingssonde via neus'.

Tracheacanule (en uitzuigen)

Naamswijziging:

- Achtergrondinformatie 'Uitzuigkatheters' is vervangen door 'Uitzuigen materialen'.

Juni 2020

Actualisatie onderwerpen

Richtlijnen en wetgeving

- De bronnen in de documenten over cytostatica zijn geactualiseerd.
- In het document 'Veilig omgaan met cytostatica' zijn links toegevoegd met informatie over bijwerkingen van cytostatica bij volwassenen en kinderen.
- In het document 'Persoonlijke beschermingsmiddelen cytostatica' zijn de afspraken over handhygiëne (die afwijken van de WIP) vermeld.
Was je handen met water en zeep bij:
 - Kortdurend patiëntcontact in de risicoperiode waarbij geen handschoenen worden gedragen.
 - Na assistentie bij een calamiteit met cytostatica.
 - Na onbeschermd handcontact met de directe omgeving van de patiënt in de risicoperiode bij het verlaten van de patiëntenkamer.
 - Bij zichtbare verontreiniging van de handschoenen na werkzaamheden met cytostatica of met besmette excreta.
 - Bij beschadiging van de handschoenen tijdens werkzaamheden met cytostatica of met besmette excreta.
- In het document 'Afval cytostatica' zijn verwijzingen toegevoegd hoe hygiënisch moet worden omgegaan met wasgoed, kleding en niet-disposable materialen. De titel is aangepast in: 'Schoonmaken en afvalverwerking cytostatica'
- Het document 'Persoonlijke beschermingsmiddelen cytostatica' is aangevuld met maatregelen nodig bij het toedienen van medicijnen in de vorm van een tablet, capsule, drank of zalf.
- Het document 'Calamiteit en calamiteitentas' is aangevuld met informatie over extravasatie en uitleg van wat een crashkaart is. Er zijn verwijzingen opgenomen naar de protocollen van het IKNL en van het Arboportaal VVT, over hoe te handelen bij calamiteiten.
- De losse documenten 'Calamiteiten cytostaticabesmetting' komen hiermee te vervallen.

Heelkunde en overige handelingen

- Compressietherapie/steunkousen
Het hoofdstuk is geactualiseerd.

Wijzigingen:

- Verschillende documenten uit de achtergrondinformatie zijn samengevoegd in de documenten 'Wat is een steunkous', en 'Hoe trek je steunkousen aan en uit'.
- 'Hulpmiddel' is 'glijzak' geworden.
- Een tip in achtergronddocument 'Hoe trek je steunkousen aan en uit': een opgerolde handdoek onder het bovenbeen van de cliënt voorkomt het doorhangen van de knie en vermindert de druk van de hak op de knie van de zorgverlener. Houd de opgerolde handdoek met postelastieken bij elkaar.
- De meeste werkinstructies beginnen nu met: 'Cliënt en jezelf in juiste houding brengen'. Dit om verantwoord ergonomisch te werken.
- De term 'therapeutisch elastische kous' is vervangen door 'steunkous' of 'kous'.

Infuusbehandeling

- Bij de werkinstructies waar een infuuszak wordt aangeprikt, is het desinfecteren van het aanprikpunt toegevoegd als de zak niet uit een steriele verpakking komt.
- De verschillende documenten over een infuuszak verwisselen zijn gelijk gemaakt, voor meer eenduidigheid in de werkinstructies.
- De subhoofdstukken 'Handleidingen infuuspompen', 'Handleidingen insulinepompen' en 'Hypodermoclyse' zijn geactualiseerd.
- Gebruik van handschoenen is uit de werkinstructies van hypodermoclyse weggehaald, omdat er bij hypodermoclyse vocht wordt toegediend en geen medicijnen. Ook is het niet te verwachten dat er contact zal zijn met lichaamsvloeistoffen (bloed), omdat hypodermoclyse subcutaan wordt toegediend.
- De werkinstructie 'Inbrengen hypodermoclyse' is aangepast, zodat deze geschikt is voor het inbrengen van hypodermoclyse in één been. Wanneer hypodermoclyse in beide benen wordt gegeven, kunnen de stappen uit het protocol twee keer doorlopen worden. Ook wordt de canule nu eerst op de huid gefixeerd voordat de infuuslang aangesloten wordt, om verschuiven van de canule te voorkomen.
- In 'Verwijderen hypodermoclyse' is het steriele gaasje voor het afdrukken van de insteekplaats vervangen voor een gewoon gaasje.

Inhaleren (incl. vernevelen)

- Werkinstructie 'Inhaleren met voorzetkamer via tracheacanule bij kind' is geactualiseerd.
- Werkinstructie 'Vernevelen met vernevelapparaat': gaat over vernevelapparaten in het algemeen en niet alleen de Pariboy.
- Werkinstructie 'Vernevelen via centraal zuurstofsysteem' is geactualiseerd.
- Werkinstructie 'Vernevelen via tracheacanule of stoma met centraal zuurstofsysteem' is geactualiseerd.

Injecteren

- Achtergronddocument 'Diabetes mellitus en hypo en hyper' is geactualiseerd.
- Achtergrondinformatie 'Insuline', 'Insulinepennen pennaalden' en 'Injecteren van insuline' is samengevoegd tot één document: 'Insuline, insulinepennen en injecteren van insuline' en is geactualiseerd.
- Achtergronddocument 'Subcutane injectietechniek', werkinstructies 'Injecteren subcutaan huidplooiotechniek, loodrechte huidplooiotechniek en loodrechttechniek' zijn geactualiseerd.
- Werkinstructie 'Injecteren subcutaan bij kind (huidplooiotechniek)' is geactualiseerd.
- Werkinstructie 'Toediening gereedmaken injectiespuit' is geactualiseerd.
- Achtergronddocument 'Ampullen, flacons en injectiespuiten' (voorheen 'Ampullen fysiologisch zout en aqau dest') is geactualiseerd en het document is benaderd vanuit de verschillende vormen waarin het oplosmiddel of medicijn wordt aangeboden. Ook is duidelijker aangegeven wat het verschil is tussen een ampul en een flacon, wat erin zit en wanneer ze gebruikt worden.
- Achtergronddocument 'Injecteren' (voorheen 'Injecteren opzuigen, ontluichten en desinfecteren') is geactualiseerd. Het document gaat in op ontluichten, fixeren, aspireren en masseren en beschrijft duidelijker welke techniek wanneer van toepassing is.

Observatie

- Werkinstructies urine opvangen zijn geactualiseerd.

Puncties (incl. bloedglucose meten)

- Achtergrondinformatie 'Bloedglucosewaarde meten' is geüpdatet.
- Achtergrondinformatie 'Bloedglucosemeters' is geüpdatet.

Sondevoeding

- De Handleidingen sondevoeding zijn geüpdatet.

Toedienen van medicijnen

- Het hoofdstuk is geactualiseerd. De terminologie in de werkinstructies en de achtergrondinformatie is afgestemd en beter leesbaar gemaakt.
Huidcontact met medicijnen moet voorkomen worden. Dit hebben we nog duidelijker geformuleerd in de achtergrondinformatie 'Handschoenen': draag handschoenen bij het bereiden van of omgaan met medicijnen of stoffen die via de huid kunnen worden opgenomen. Voorkom vooral bij antibiotica, cytostatica en hormoonpreparaten direct contact met de huid. Gebruik nitrilhandschoenen bij het omgaan met hormoonzalven of vette crèmes.
Bij medicijnen malen en medicijnen toedienen is duidelijker aangegeven dat je zo nodig handschoenen moet aantrekken om huidcontact met de medicijnen te voorkomen. In veel gevallen is het heel goed mogelijk om een medicijn toe te dienen zonder het met de handen aan te raken als zorgmedewerker. Daarom hebben we er 'zo nodig' van gemaakt.
- In alle lange werkinstructies is bij de aandachtspunten verwijderd:
 - Maak melding van een verkeerd toegediend en/of een niet gegeven medicijn volgens de procedure van de organisatie. Ga na of de behandelend arts gewaarschuwd moet worden. Dit staat in achtergronddocument 'Medicatieveiligheid'.
 - Controleer de voorraad en bestel zo nodig nieuwe medicijnen. Dit zijn procedurele afspraken op organisatieniveau.

Tracheacanule (en uitzuigen)

- Achtergronddocument 'Tracheotomie en tracheostoma' is geactualiseerd en beter leesbaar gemaakt.

Zuurstof toedienen (en uitzuigen)

- Werkinstructie 'Zuurstof toedienen': gebruik en knippen van de pleisters is aangepast.
- Achtergronddocument 'Werking van de luchtwegen en zuurstoftekort' bevat informatie over de werking van de luchtwegen, maar ook over zuurstoftekort en saturatie.

Naamswijziging en verwijderde protocollen

Heelkunde en overige handelingen

Naamswijziging:

- In alle titels van de werkinstructies is de volgorde gewijzigd. 'Aantrekken kousen' is geworden 'Steunkousen aantrekken'. Het hulpmiddel waarmee de kousen worden aangetrokken wordt nu met naam genoemd: glijzak.

Infuusbehandeling

Naamswijziging:

- 'Overschakelen infuuslang hypodermoclyse' heet voortaan 'Verwisselen infuuszak hypodermoclyse' en is gelijk gemaakt aan de werkinstructies voor het verwisselen van de infuuszak bij de andere infuussoorten.

Verwijderd:

- 'Inbrengen verwijderen hypodermoclyse één been'.

Injecteren

Naamswijziging:

- Werkinstructies 'Injecteren insuline met voorgevulde (wegwerp)insulinepen' en Injecteren insuline met navulbare insulinepen' zijn gewijzigd in 'Subcutaan injecteren insuline'.
- Achtergronddocument 'Injecteren, opzuigen, ontluften en desinfecteren' is gewijzigd in 'Injecteren'.
- Achtergronddocument 'Ampullen fysiologisch zout en aquadest' is gewijzigd in 'Ampullen, flacons en voorgevulde injectiespuiten'.

Observatie

Naamswijziging:

- 'Opvangen urine met absorptievilt' is gewijzigd in 'Urine opvangen met absorptievilt'.
- 'Testen urine met urinestick' is gewijzigd in 'Urine testen met urinestick'.
- 'Opvangen urine (midstreamurine)' is gewijzigd in 'Urine opvangen (midstreamurine)'.
- Achtergrondinformatie 'Opvangen urine voor onderzoek' is gewijzigd in 'Urine opvangen voor onderzoek'.

Puncties (incl. bloedglucose meten)

Naamswijziging:

- 'Werkinstructie Bloedglucosewaarde meten via vingerprik met prikpen of vingerprikker en bloedglucosemeter' is gewijzigd in 'Bloedglucosewaarde meten via vingerprik'.

Toedienen van medicijnen

Naamswijziging:

- In alle titels van de werkinstructies is de volgorde gewijzigd. Eerst het onderwerp, dan de handeling. Toedienen neusspray, microlax, oordruppels wordt 'Neusspray toedienen', 'Microlax toedienen', 'Oordruppels toedienen'.

Zuurstof toedienen (en uitzuigen)

Naamswijziging:

- Achtergronddocument 'Werking van de luchtwegen' is gewijzigd in 'Werking van de luchtwegen en zuurstoftekort'.

Verwijderd:

- Achtergronddocument 'Zuurstoftekort en saturatiemeting'.

Maart 2020

[Informatie over de protocollen](#)

Nieuw document: Veelgestelde vragen over het (gebruik van) het Vilans KICK portaal en het protocollenbestand.

[Actualisatie onderwerpen](#)

Richtlijnen en wetgeving

Veilige naalden.

Sinds 2013 is het gebruik van veilige naalden verplicht in Nederland om het risico op prikaccidenten te verkleinen. De werkgever is verantwoordelijk voor het beschikbaar stellen van veilige naalden. Zie [Artikel 4.1b en 4.97 Arbeidsomstandighedenbesluit](#) en [Richtlijn 2010/32/EU](#) en [Landelijke richtlijn prikaccidenten 2019](#).

Tot voorkort werd het gebruik van de veilige naalden als aandachtspunt genoemd bij de werkinstructies waarin naalden voorkomen. We zijn bezig dit aandachtspunt uit de werkinstructies weg te halen. Dit doen we omdat we ervan uitgaan dat, na bijna 7 jaar, het gebruik van veilige naalden bekend is.

Infuusbehandeling

In de achtergrondinformatie 'Controleren ligging en behouden doorgankelijkheid veneuze infuuskatheters' is een aanvullende opmerking met betrekking tot TPV toegevoegd aan de belisboom.

De subhoofdstukken 'Epiduraal en intrathecaal' en 'Epiduraal en intrathecaal poort' zijn geüpdatet.

- Binnen deze subhoofdstukken zijn handschoenen zoveel mogelijk verwijderd. Bij infusie gebruik je altijd de 'no-touchtechniek'. Alleen bij handelingen waarin risico op contact met lichaamsvloeistoffen of met medicijnen bestaat, hebben we de handschoenen laten staan. Je gebruikt ze dan om jezelf te beschermen. De 'no-touchtechniek' blijf je ook dan toepassen! Daarnaast blijft staan dat ieder per handeling inschat of er toch een risico is op contact met lichaamsvloeistoffen en dus de keus maakt om handschoenen aan te trekken.
- In de werkinstructies 'Verzorgen intrathecaal-epiduraal katheter' en 'Verwisselen koppelstukje intrathecaal epiduraal katheter' zijn gewone gazen vervangen voor steriele gazen. Deze keuze is gemaakt vanwege de grote risico's die de rechtstreekse verbinding met het ruggenmerg met zich meebrengt en deze manier van werken is meer in lijn met de geraadpleegde bronnen over intrathecale- en epidurale infuusbehandeling.
- In de werkinstructie 'Verzorgen intrathecaal-epiduraal katheter' is de volgorde van handelingen aangepast bij het vervangen van het medicijnreservoir, de infuuslang en bacteriefilter. Hierdoor ontstaat meer één werkrichting van pomp naar cliënt.
- In de werkinstructie 'Verwijderen naald spinaal poortstelsel' is het aantrekken van de handschoenen één stap eerder gezet, zodat de zorgverlener ook beschermd is tegen mogelijk contact met medicijnen.

Inhaleren (incl. vernevelen)

- Achtergronddocumenten 'Inhaleren' en 'Voorzetkamers' zijn geactualiseerd. Belangrijk is dat bij een dosisaerosol altijd een voorzetkamer gebruikt moet worden!
- Achtergronddocument 'Inhaleren en vernevelen bij kinderen' is geactualiseerd.
- Achtergronddocument 'Materialen vernevelen hygiëne en reiniging' is geactualiseerd wat betreft eenduidige naamgeving van de materialen.

Injecteren

- Achtergronddocument 'Gebruiksaanwijzingen insulinepennen' is geactualiseerd. De tabel is aangepast en er zijn een paar insulinepennen toegevoegd en er is wat oude informatie verwijderd.

Puncties (incl. bloedglucose meten)

- De informatie over hielprik is geactualiseerd.
- De informatie over ascites en ascitespunctie (eenmalig) is geactualiseerd. Er is duidelijker onderscheid gemaakt tussen de informatie over intermitterende, permanente en eenmalige ascitespunctie. Informatie over intermitterende en permanente ascitespunctie is te vinden onder het hoofdstuk Heelkunde/drainage.

Sondevoeding

Controle van de inhoud van de fixatieballon bij een sonde door de buikwand: de ballon wordt gevuld met vloeistof volgens voorschrift (kraanwater of hetgeen de fabrikant aanraadt).

Naamswijziging en verwijderde protocollen

Infuusbehandeling

Naamswijziging:

- Het achtergronddocument 'Spinale infuusbehandeling' is gewijzigd in 'Spinaal infuus'.
- Het achtergronddocument 'Bacteriefilter' is gewijzigd in 'Spinaal infuus: materialen'.

Verwijderd:

- 'Verzorgen spinaal poortsysteem' is verwijderd. Gebruik in plaats daarvan eerst het protocol 'Verwijderen naald spinaal poortsysteem' en daarna 'Aanprikken spinaal poortsysteem en aankoppelen infuuslang'.

Puncties (incl. bloedglucose meten)

Naamswijziging:

- Titel werkinstructie 'Hielprik bij pasgeborene' is gewijzigd in 'Hielprik'.
- Titel achtergrondinformatie 'Ascites en ascitespunctie' is gewijzigd in 'Ascites en ascitespunctie (eenmalig)'.
- Titel werkinstructie 'Ascitespunctie' is gewijzigd in 'Ascitespunctie (eenmalig)'.